

No te tau 1830, te hokinga tuaono mai o Te Matenga ki Nui Tireni nei ka whakaritea taua tono a nga maori. I mahara hoki a Te Matenga he mea tika kia whakahaeretia etahi atu tikanga e awhina ana i nga tikanga o te haahi, ara ma te tu o te nei Mihana ki te tuawhenua e taea ai te whawha atu etahi tikanga tautoko me te whakapiri mai i nga tukunga o te matauranga, me te whakapono, te kura ako i te maori kia u tuturu ki te mahi-a-ringa, a me te ahuhenua hoki hei oranga mo te Mihana.

I mua o tenei, ko nga kai me nga paraoa e haere katoa ana mai i Ahitereiria. Na reira tika tonu te whakahaere peneitanga. Ka akona i reira te rongopai ki Te Atua me te rongopai o te mahi.

E piri tata ana ki te manaakitanga mai a nga rangatira maori i taua tikanga ko nga Mihingare pakeha ara ko Rev. William Yates ko G. Clarke te papa o Archdeacon Clarke. Allen Cross, Richard Davis, John Hamlin kua iri nei he whakamaharatanga kia ratou kei roto i te whare karakia nei, a e tika ana kia tapiritia atu o ratou ingoa ki to Te Matenga mo enei mahi nunui i tupu ai te Haahi ki roto o Nui Tireni.

Kua whakatu whakamaharatanga tatou mo te hunga toa i haere nei ki tenei pakanga nui, mo to ratou kaha me to ratou manawanui.

Kaore ianei e tika kia whakatu tatou i tetahi whakamaharatanga mau tonu mo tenei ope nui o Te Haahi e whawhai nei, ki te kuaretanga ki te mea whaka wehiwehi o te ao, ki te kino, ki te atua whakapakoko? E tika ana ra kia nui nga mihi ki taua hunga i kakari nei i roto i te houkutatanga o nga tini mana rereke atu i to te haahi, i manawanui ai taua hunga ki te noho i runga i te tino maoritanga o te wa, te hunga na ratou i tiri te maramatanga! Na to ratou kaha, ka kiia i roto i tenei ra he waahi rawa a Nui Tireni nei no Te Emepaea o Ingarangi. Na reira kei wareware tatou. Kei wareware! Ina nga mahi nunui i puta i te Mihana. Te huarahi tuatahi i hangaia ki tenei motu i timata mai i Kerikeri he ara mai mo nga rakau mo nga whare mi ana. Ka tu te whare karakia tuatahi 1831. Koira ano hoki te whare kura.

Te iriiritanga i te tamaiti i whanau tuatahi ki Waimate (pakeha) George Bloomfield Clarke. Iriiritanga i nga Maori tuatahi, tokowaru (Kowai ra nga ingoa?) No te 1832 ka kitea he iti rawa te whare karakia, katahi ka hanga te mea rahi ake i te 1839. No te tau 1841 ka tae te nui o te hunga karakia ki te 1000, a ko te hunga kai hapa e 500. I te tau 1842 ka tuturu te kaainga o Pihopa Herewini ki Waimate. Ka timataria te kura ako, iti, rahi. Ka timata mai a St. John's College ka whakapangia e 300, ka whanau a Richard Selwyn te Pihopa tuarua o Meranihia. Ka tu te hinota tuatahi i te tau 1844. Katahi ano ka tu te hinota o te haahi mai ano i te tau 1717. I maharatia he whakahinga mana taua hinota. Ka whakaturia